

УКАЗАНИЯ

за изготвяне на общински програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива

Настоящите указания са изготвени за улесняване разработването на общинските програми и тяхното унифициране. Чрез указанията се определя структурата, подхода, рамките, фазите и стъпките за изготвяне на програмите, без да ограничават съдържанието и обхвата на самите документи. Това са динамични и отворени документи. Те могат периодично да се допълват, съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в Националното законодателството и други документи със стратегическо значение.

1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ

Съгласно чл. 10, ал. 1 и ал. 2 от [Закон за енергията от възобновяеми източници](#) (ЗЕВИ) кметовете на общини разработват общински краткосрочни и дългосрочни програми за използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива в съответствие с [Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници](#) (НПДЕВИ).

Програмите се приемат от общинските съвети, по предложение на кмета на съответната община и обхващат период на изпълнение три години (за краткосрочните) и десет години (за дългосрочните програми).

2. ЦЕЛ НА ПРОГРАМИТЕ

Общинските програми е необходимо да бъдат съобразени с развитието на района за планиране, особеностите, потенциала на общината и действащите общински планове за енергийна ефективност.

Основна цел на програмите е насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници. Реализацията на този процес се постига чрез определяне на възможните дейности, мерки и инвестиционните намерения на общината, като се дава оценка за използването на възобновяеми източници по сектори: промишлени предприятия, транспорт, услуги, домакинства и селско стопанство.

Целта на програмата трябва да е измерима и да съдържа числен показател за промяната на потреблението в гореизброените сектори.

3. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ:

- Подобряване енергийното управление на територията на общината;
- Смяна на горивната база за локалните отоплителни системи с възобновяеми източници;
- Въвеждане на локални източници на възобновяема енергия (слънчеви колектори, фотоволтаици геотермални източници, използване на биомаса, в

т.ч. преработка на отпадъци).

4. ПРИЛОЖИМИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

- Закон за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ);
- Закон за енергетиката (ЗЕ);
- Закон за устройство на територията (ЗУТ);
- Закон за опазване на околната среда (ЗООС);
- Закон за биологичното разнообразие (ЗБР);
- Закон за собствеността и ползването на земеделски земи (ЗСПЗЗ);
- Закон за горите;
- Закон за чистотата на атмосферния въздух и подзаконовите актове за неговото прилагане;
 - Закон за водите;
 - Закон за рибарство и аквакултурите;
 - Наредба № 14 от 15.06.2005 г. за проектиране, изграждане и въвеждане в експлоатация на съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия, изм. и доп. ДВ, бр.73 от 05.09.2006 г. (ЗУТ);
 - Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ЗООС).
 - Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ЗООС);
 - Наредба № 6 от 09.06.2004 г. за присъединяване на производители и потребители на електрическа енергия към преносната и разпределителната електрически мрежи, изм. и доп. ДВ, бр.76 от 27.09.2019 г. (ЗЕ);
 - Наредба № 3 от 31.07.2003 г. за актовете и протоколите по време на строителството, изм. и доп. ДВ, бр.56 от 11.07.2017 г. (ЗУТ).

5. ПРОФИЛ НА ОБЩИНАТА

5.1. Географско местоположение, площ, брой населени места, население

Общинската програма се съобразява с географското положение на съответната община, ресурсната осигуреност (климат, води, почви) и данните от налични оценки на местния потенциал за оползотворяване на възобновяеми източници, организирани за територията на общината във връзка със задължението на кметовете да актуализират данните в Националната информационна система.

5.2. Сграден фонд

Включва оценка на енергийното потребление и дела на потребление на енергия от възобновяеми източници на съществуващите сгради на територията на общината по видове собственици, например:

- общински сгради;
- сгради на промишлени системи;
- сгради в сектора на услугите и др.

5.3. Промислени предприятия - включва оценка на енергийно потребление и дела на потребление на енергия от възобновяеми източници в промишлените системи на територията на общината.

5.4. Транспорт - оценка на състоянието и перспективите за използването на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта на територията на общината: обществен градски и извънградски транспорт (като субсидиран от общината), връзката с различни видове транспорт на общината с други общини и областния град (ж.п. транспорт, автобусен транспорт), служебни коли, коли за извозване на отпадъците, коли за почистване на улиците и др.

5.5. Селско стопанство – налични ресурси, почви, отглеждане на посеви и др.

5.6. Външна осветителна уредба - дава се оценка на състоянието на уличното, парковото, декоративното и фасадното осветление в общината и възможността за използване на възобновяеми източници.

6. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ И БИОГОРИВА. ВРЪЗКИ С ДРУГИ ПРОГРАМИ

Определят се приоритетите за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници в зависимост от стратегическите цели и политиката за развитие на общината - постигане на конкурентоспособна, динамична и рентабилна местна икономика, подобряване на стандарта на живот на населението на територията на общината и намаляване на емисиите на парникови газове, като елементи от политиката по устойчиво енергийно развитие.

При изготвянето се отчитат възможностите на общината в други области и произтичащите от тях мерки и насоки, имащи отношение към оползотворяването на енергия от възобновяеми източници. Основната линия, която следва да се отчете при изготвянето на програмите е съчетаване на мерки за повишаване на енергийна ефективност с производството и потреблението на енергията от възобновяеми източници.

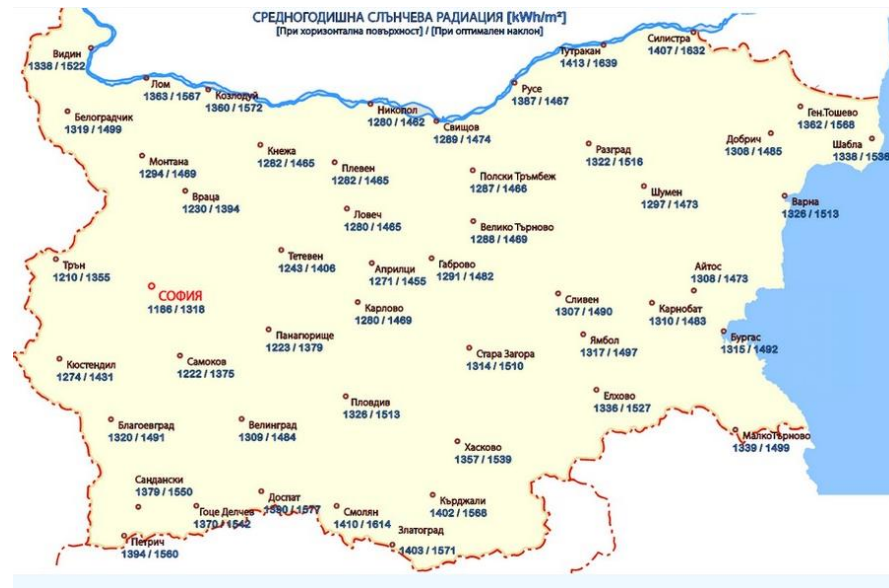
7. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПОТЕНЦИАЛА И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ И БИОГОРИВА ПО ВИДОВЕ РЕСУРСИ

Като основа за изготвяне на програмите следва да се използва анализ на потенциала на енергията от възобновяеми източници, които са налични като природен ресурс на територията на общината.

7.1. Слънчева енергия

В зависимост от това, в кой регион се намира общината, се определя интензивността на слънчевото греене какво е средно-годишното количество слънчева радиация попадаща на единица хоризонтална повърхност (kWh/m²).

Карта на слънчевата радиация в България по региони

7.2. Вятърна енергия

Критериите, на базата на които се прави оценка на енергийния потенциал, са средномесечна скорост на вятъра - V (m/s), на 10 m височина от повърхността и плътност на енергийния поток (W/m^2).

Карта на ветровия потенциал

7.3. Водна енергия

Енергийният потенциал на водния ресурс, който се използва за производство на електроенергия от ВЕЦ е силно зависим от сезонните и климатични условия. Оценката на ресурса се свежда до определяне на водните количества (m^3/s). (Полезна информация: [Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор](#))

7.4. Геотермална енергия

Геотермалната енергия включва: топлината на термалните води, водната пара, нагретите скали намиращи се на по-голяма дълбочина. (Полезна информация: [Находища на минерални води](#)). Енергийният потенциал на термалните води се определя от оползотворения дебит и реализираната температурна разлика (охлаждане) на водата.

7.5. Енергия от биомаса

(Справка: [Национална дългосрочна програма за насърчаване използването на биомасата за периода 2008-2020 г.](#))

- 7.5.1. Използването на биомаса от горското стопанство и свързаните с него промишлености - данни за добива, оползотворяването и потенциала на дървесината, получена от санитарна сеч, на територията на общината.
- 7.5.2. Използване на биомаса от селското стопанство по сектори - земеделие и животновъдство.
- 7.5.3. Използване на биомаса от рибното стопанство и производството на аквакултури на територията на общината.
- 7.5.4. Използване на биомаса от промишлеността.
- 7.5.5. Използване на биомаса от битови отпадъци.
- 7.5.6. Използване на други видове биомаса.

7.6. Използване на биогорива в транспорта

(Справка: [Национална дългосрочна програма за насърчаване потреблението на биогорива в транспортния сектор за периода 2008-2020 г.](#))

7.7. Използване на енергия от възобновяеми източници в транспорта.

8. ИЗБОР НА МЕРКИ, ЗАЛОЖЕНИ В НПДЕВИ

От правилния избор на мерки, дейности и последващи проекти зависи тяхното успешно и ефективно изпълнение. При избора е необходимо да бъдат взети предвид следните фактори:

- достъпност на избраните мерки и дейности;
- ниво на точност при определяне на необходимите инвестиции;
- проследяване на резултатите;
- контрол на вложените средства.

8.1. Административни мерки:

При изготвяне на дългосрочните и краткосрочни програми за оползотворяване на енергията от възобновяеми източници на територията на общината следва да бъдат заложили и списък от административни мерки, имащи отношение към реализирането на програмите.

Примери за административни мерки:

- 8.1.1. При разработване и/или актуализиране на общите и подробните градоустройствени планове за населените места в общината да се отчитат възможностите за използване на енергия от възобновяеми източници;
- 8.1.2. Да се премахнат, доколкото това е нормативно обосновано, съществуващите и да не допускат приемане на нови административни ограничения пред инициативите за използване на енергия от възобновяеми източници;

- 8.1.3. Общинската администрация да подпомага реализирането на проекти за достъп и потребление на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, потребление на газ от възобновяеми източници, както и за потребление на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;
- 8.1.4. Общинската администрация да подпомага реализирането на проекти на индивидуални системи за използване на електрическа, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници;
- 8.1.5. Общината да провежда информационни и обучителни кампании сред населението за мерките за подпомагане, ползите и практическите особености на развитието и използването на енергия от възобновяеми източници.

8.2. Финансово-технически мерки:

8.2.1 Технически мерки:

Програмата трябва да отразява наличието и възможностите за съчетаване на мерките за оползотворяване на енергията от възобновяеми източници с тези, насочени към повишаване на енергийната ефективност.

- Мерки за използване на енергия от възобновяеми източници и мерки за енергийна ефективност при реализация на проекти за реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на сгради общинска собственост или сгради със смесен режим на собственост – държавна и общинска;

- Изграждане на енергийни обекти за производство на енергия от възобновяеми източници върху покривните конструкции на сгради общинска собственост или сгради със смесен режим на собственост – държавна и общинска;

- Подмяна на общинския транспорт, използващ конвенционални горива с транспорт използващ биогорива при спазване на критериите за устойчивост по чл. 37, ал. 1 от ЗЕВИ и/или енергия от възобновяеми източници;

- Мерки за използване на енергия от възобновяеми източници при изграждане и реконструкция на мрежите за улично осветление на територията на общината;

- Мерки за използване на енергия от възобновяеми източници при изграждане и реконструкция на парково, декоративно и фасадно осветление на територията на общината.

8.2.2 Източници и схеми на финансиране:

Подходите на финансиране на общинските програми са:

• **Подход „отгоре – надолу“:** състои се в анализ на съществуващата законова рамка за формиране на общинския бюджет, както и на тенденциите в нейното развитие. При този подход се извършат следните действия:

- прогнозиране на общинския бюджет за периода на действие на програмата;
- преглед на очакванията за промени в националната и общинската данъчна политика и въздействието им върху приходите на общината и проучване на очакванията за извънбюджетни приходи на общината;
- използване на специализирани източници като: оперативни програми, кредитни линии за енергийна ефективност и възобновяема енергия, Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“, Национална схема за зелени инвестиции (Национален доверителен фонд), договори с

гарантиран резултат (ЕСКО договори или финансиране от трета страна).

- **Подход „отдолу – нагоре“:** основава се на комплексни оценки на възможностите на общината да осигури индивидуален праг на финансовите си средства (примерно: жител на общината, ученик в училище, пациент в болницата, и т.н.) или публично-частно партньорство.

Комбинацията на тези два подхода може да доведе до предварителното определяне на финансовата рамка на програмата).

Основните източници на финансиране са:

- Държавни субсидии – републикански бюджет;
- Общински бюджет;
- Собствени средства на заинтересованите лица;
- Договори с гарантиран резултат;
- Публично частно партньорство; Финансиране по
- Оперативни програми;
- Финансови схеми по Национални и европейски програми;
- Кредити с грантове по специализираните кредитни линии.

Забележка: Информацията за схемите на финансиране е достъпна на Интернет страницата на АУЕР ([Финансиране](#)).

9. ПРОЕКТИ

Общинската програма следва да съдържа списък с предложените за реализация проекти с подробно описание на използваните енергии и заместените енергии (количество, състав и др.).

10. НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА ОТ РЕАЛИЗИРАНИ ПРОЕКТИ

Наблюдението и отчитането на общинските програми се извършва от общинските съвети, които определят достигнатите нива на потребление на енергия от възобновяеми източници на територията на общината, вследствие изпълнението на програмата, пред областния управител и Изпълнителния директор на АУЕР.

За успешния мониторинг на програмите е необходимо да се прави периодична оценка на постигнатите резултати, като се съпоставят вложените финансови средства и постигнатите резултати, което служи като основа за определяне реализацията на проектите.

Нормативно е установено изискването за предоставяне на информация за изпълнението на общинските програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (чл.8, ал.2 от Наредба № РД–16-558 от 08.05.2012г.). Реализираните и прогнозни ефекти следва да бъдат изразени чрез количествено и/ или качествено измерими стойностни показатели /индикатори.

11. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Програмите за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници на територията на общините трябва да са в пряка връзка с техните планове по енергийна ефективност.

Резултатът от изпълнението на програмите би следвало да води до:

- намаляване на потреблението на енергия от конвенционални горива и енергия на територията на общината;

- повишаване сигурността на енергийните доставки;
- повишаване на трудовата заетост на територията на общината;
- намаляване на вредните емисии в атмосферния въздух;
- повишаване на благосъстоянието и намаляването на риска за здравето на населението.

12. ПОЛЕЗНИ ДОКУМЕНТИ И ВРЪЗКИ

1. [Директива \(ЕС\) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници](#)
2. [Закон за енергията от възобновяеми източници](#)
3. [Наредби към Закона за енергията от възобновяеми източници](#)
4. [Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници](#)
5. [Национални доклади за напредъка на България в насърчаването и използването на енергията от възобновяеми източници](#)
6. [Анализ на изпълнението на общинските програми за насърчаването използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива](#)
7. [Всеобхватна оценка на потенциала за прилагане на високоефективното комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия и на ефективни районни отоплителни и охладителни системи в Република България](#)
8. [Национална топлинна карта](#)
9. [Форма за предоставяне на информация от кметовете на общини за изпълнението на общинските програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива](#)
10. [Портал за електронни услуги на АУЕР](#)
11. [Справка за обекти в експлоатация за производство на ел. енергия по общини](#)
12. [Справка за произведена енергия от възобновяеми източници по общини](#)